

Zwemmen en zwemveiligheid

Trends in zwemdeelname en meningen over zwemveiligheid

Eef Hollander

Deze factsheet geeft inzicht in de zwemdeelname en de kijk op zwemveiligheid van de Nederlandse bevolking tussen de 16 en 80 jaar in 2024. Deze vergelijken we met eerdere jaren.

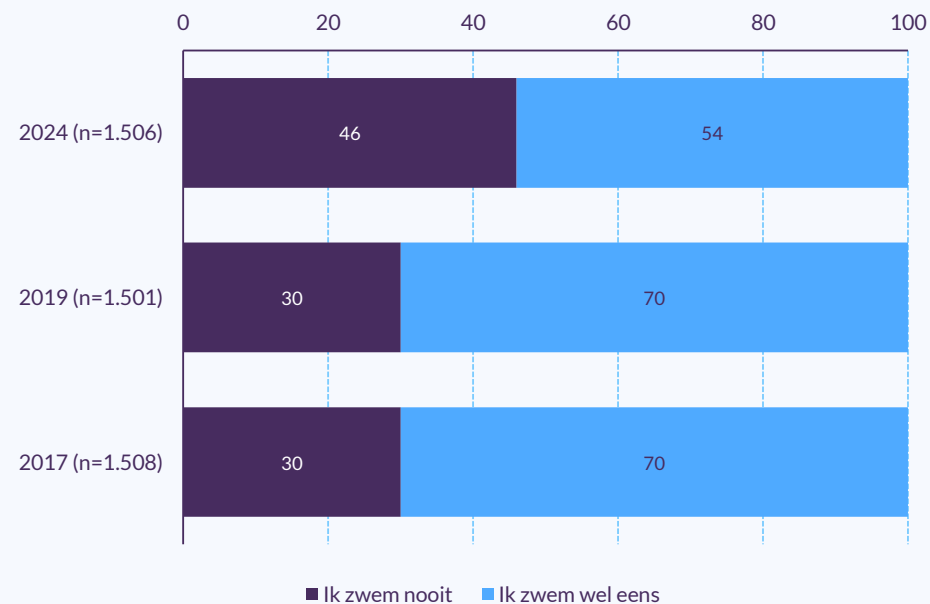
Achtergrond

Nederland is een waterrijk land met veel openwaterzwemplekken en zwembaden (Hollander & Aarnink, 2023). Zwemvaardigheid en zwemveiligheid zijn daarom belangrijk. Het Nationaal Plan Zwemveiligheid (NPZ) heeft dan ook als ambitie de zwemvaardigheid en zwemveiligheid in Nederland te vergroten (Nationale Raad Zwemveiligheid, 2019).

Zwemgedrag van Nederlanders

De afgelopen jaren zijn minder Nederlanders wel eens gaan zwemmen (figuur 1). In 2024 zwemt slechts de helft van de Nederlandse bevolking wel eens, terwijl dat in 2019 en 2017 nog 70 procent was. De zwemmers zwemmen in 2024 vaak een aantal keer per jaar: gemiddeld acht keer.

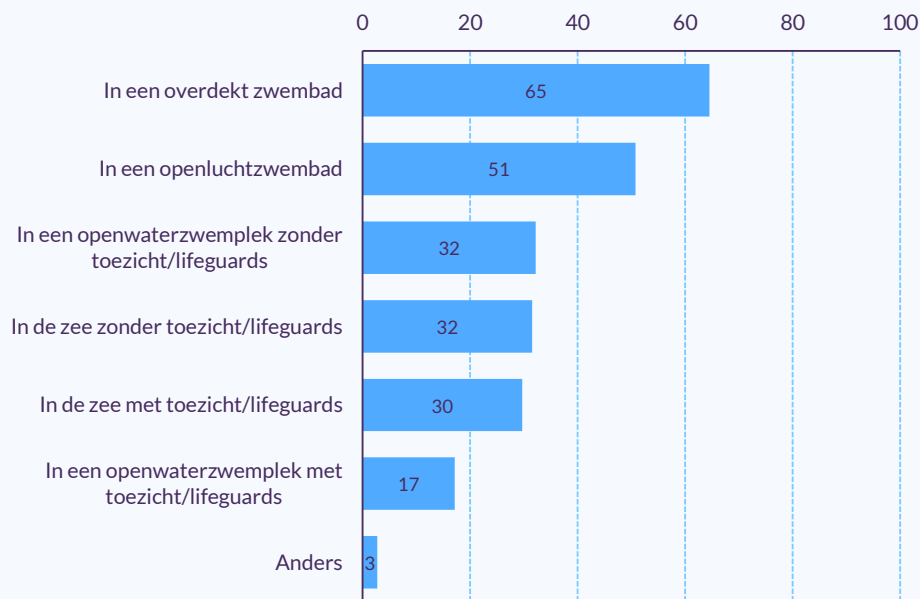
Figuur 1
Zwemgedrag Nederlandse bevolking (16-80 jaar), 2017-2024
(in procenten)

Bron: Nationaal Sportonderzoek (NSO), 2017, 2019, 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Zwemgedrag

Figuur 2
Locatie waar Nederlanders zwemmen
(in procenten, n=819)

Bron: Nationaal Sportonderzoek (NSO), 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Moment

De meeste Nederlanders die wel eens zwemmen, doen dat tijdens vakanties (79%). Als het zonnig is, gaan ook veel zwemmers wel eens zwemmen (41%). Een deel van de zwemmers gaat ook wel eens op andere momenten zwemmen (30%). Deze verhouding van zwemmomenten is vergelijkbaar met 2019. Hierin is het zwemgedrag van de Nederlanders niet veranderd.

Locatie

In 2024 gaat het merendeel van de Nederlanders zwemmen in een overdekt zwembad (65%, figuur 2) of in een openluchtzwembad (51%). Zwemmers zwemmen ook in open water of in de zee. Zwemmers gaan vaker voor een openwaterzwemplek zónder toezicht of lifeguards dan eentje mét (32% vs. 17%). Als zwemmers dan toch naar een plek met toezicht of lifeguards gaan, is dat vaker bij de zee dan op een andere openwaterplek (30 vs. 17%).

Het merendeel van de zwemmers die niet in een overdekt of openluchtzwembad gaan zwemmen, vindt dit niet leuk (43%) of vindt de prijs van een kaartje te hoog (27%).

Zwemmen en zwemveiligheid

Het zwembad

Zwembad als basisvoorziening

Zwembad als basisvoorziening?

Het merendeel van de Nederlanders vindt dat een zwembad een basisvoorziening moet zijn in een gemeente (85%, 2024). Zowel mensen die wel eens zwemmen als mensen die dit niet doen. Dit beeld is de afgelopen jaren niet sterk veranderd (90% in 2019).

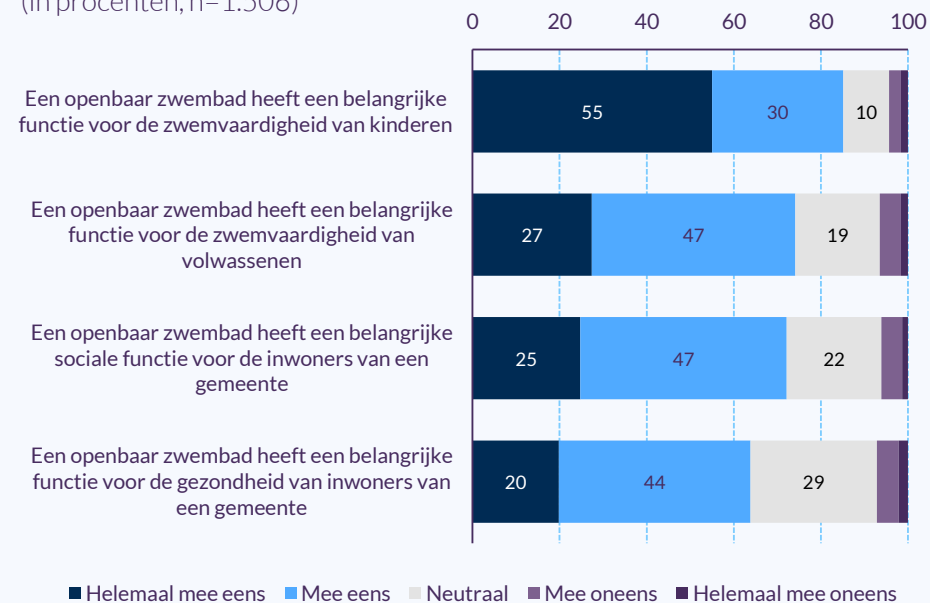
Functie van openbare zwembaden

Openbare zwembaden zijn volgens Nederlanders vooral belangrijk voor de zwemvaardigheid van kinderen (figuur 3). Ze hebben ook een belangrijke functie voor de zwemvaardigheid van volwassenen en de gezondheid van inwoners van de gemeente, en een sociale functie. Maar deze functies zien mensen als minder belangrijk (figuur 3).

Belang van openbare zwembaden

De helft van de Nederlanders vindt een openbaar zwembad een dure voorziening (54%, niet in figuur). Maar volgens velen wel een belangrijke. Een zwembad in een gemeente is volgens het merendeel van de Nederlanders niet overbodig (76%, niet in figuur) en gaat niet ten koste van andere sportvoorzieningen (57%, niet in figuur).

Figuur 3
Mening Nederlandse bevolking (16-80 jaar) over de functie van een openbaar zwembad
(in procenten, n=1.506)

Bron: Nationaal Sportonderzoek (NSO), 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

An underwater photograph of two children swimming in clear blue water. The child in the foreground is a boy with short brown hair, wearing red and blue swimming goggles, looking directly at the camera. The child in the background is a girl with dark hair, wearing purple swimming goggles, also looking towards the camera. A large, thick, light gray curved line starts from the top left and loops around the children, separating the text area from the image.

Zwemmen en zwemveiligheid

Zwemveiligheid

Zwemdiploma's

Verschillende diplomalijnen

In Nederland zijn er veel verschillende diplomalijnen, die allemaal hun eigen type zwemdiploma en zwemles aanbieden (Hollander & Westerbroek, 2023). In deze factsheet richten we ons op de diplomalijn ZwemABC, die in het Nationaal Plan Zwemveilig en door het ministerie van VWS als basis wordt aangenomen.

Nationale Norm Zwemveiligheid

De zwemdiploma's A en B zijn tussenstappen voor het behalen van zwemdiploma C. Met zwemdiploma C voldoe je aan de Nationale Norm Zwemveiligheid.

Vaardigheden per diploma

De Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) heeft voor elk diploma ook bepaalde vaardigheden vastgesteld (Nationale Raad Zwemveiligheid, 2023).

Dat zijn:

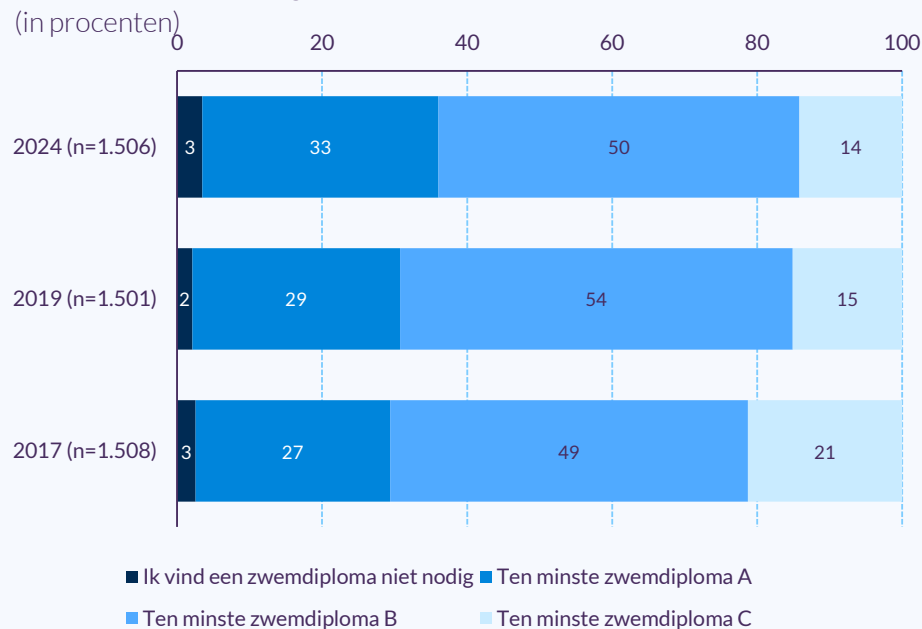
- o Met een zwemdiploma A beheers je vaardigheden voor een zwembad zonder attracties.
- o Met zwemdiploma B beheers je vaardigheden voor een zwembad met attracties, zoals een (wildwater)glijbaan, een golfslagbassin en een stroomversnelling.
- o Met zwemdiploma C beheers je vaardigheden voor een zwembad met attracties en open water zonder stroming of grote golfslag, zoals recreatieplassen en bredere sloten/vaarten (behalve in de zee).

Bekendheid Nationale Norm Zwemveiligheid

Het merendeel van de Nederlandse bevolking is niet bekend met de Nationale Norm Zwemveiligheid (78%). 16 procent heeft wel eens van deze norm gehoord en slechts 6 procent is er goed bekend mee.

Benodigde zwemdiploma's (1)

Figuur 4
Benodigde zwemdiploma's om veilig te kunnen zwemmen, volgens
Nederlandse bevolking (16-80 jaar)

Bron: Nationaal Sportonderzoek (NSO), 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Beeld in 2024

We hebben Nederlanders gevraagd welk zwemdiploma iemand moet hebben om veilig te kunnen zwemmen (figuur 4). In 2024 vindt 14 procent dat je ten minste een zwemdiploma C moet hebben. Dus voldoen aan de Nationale Norm Zwemveiligheid.

De helft geeft aan dat een zwemdiploma B voldoende is en een derde vindt alleen een A-diploma voldoende. Een heel klein deel vindt zelfs dat je geen diploma nodig hebt om veilig te kunnen zwemmen (3 procent).

Vergelijking met 2017

Het beeld is de afgelopen jaren veranderd. In 2017 vond nog 21 procent dat een zwemdiploma C nodig was om veilig te zwemmen. Dat is nu dus minder. In 2024 vinden meer mensen dan in 2017 dat een A-diploma voldoende is om veilig te zwemmen (33% vs. 27%).

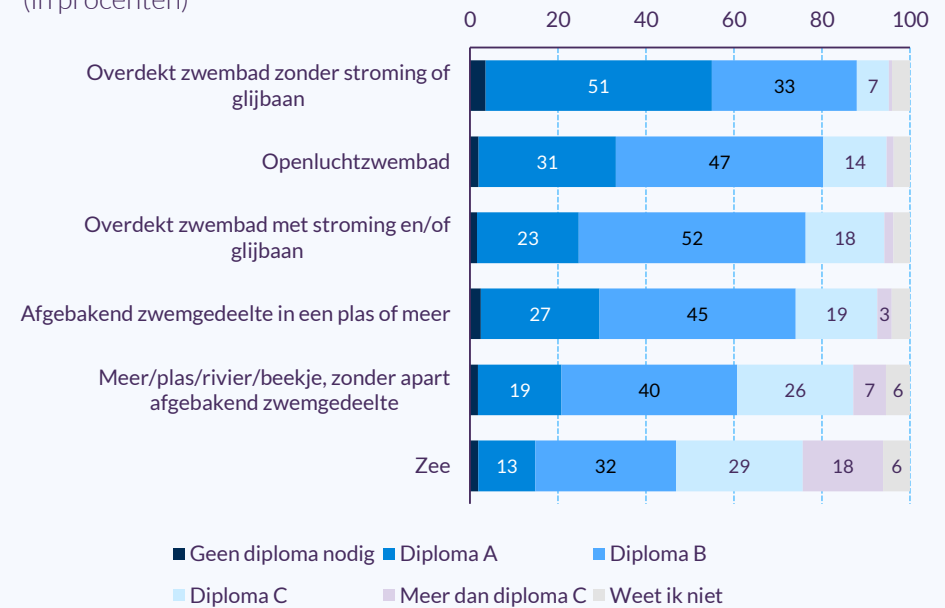
Benodigde zwemdiploma's (2)

Verschil per locatie

Welk zwemdiploma je nodig hebt om veilig te kunnen zwemmen, is volgens Nederlanders afhankelijk van de locatie. Ze zijn zich ervan bewust dat gevaarlijkere omgevingen om in te zwemmen, zoals een zwembad met stroming of een openwaterzwemplek, meer vaardigheden en daarmee een hoger zwemdiploma vragen (figuur 5).

Toch denkt 27 procent dat je met een A-diploma voldoende vaardigheden hebt om in een meer of plas te zwemmen. 45 procent denkt dat de vaardigheden van een B-diploma daarvoor voldoende zijn. Voor zwemmen in een plas of meer heb je volgens NRZ pas voldoende vaardigheden als je een C-diploma hebt (zie pagina 6).

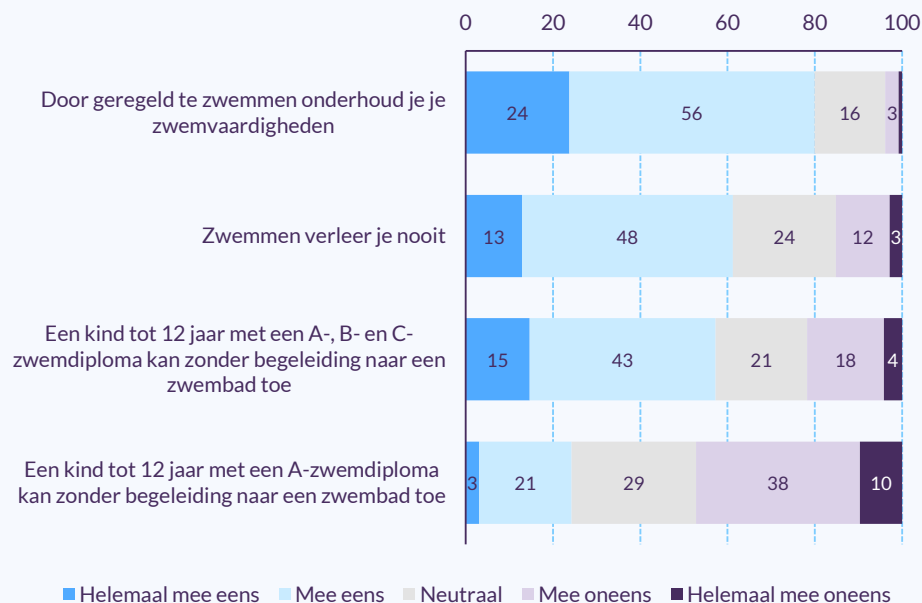
Figuur 5
Benodigde zwemdiploma's om veilig te kunnen zwemmen in een bepaalde omgeving, volgens Nederlandse bevolking (16-80 jaar)
(in procenten)

Bron: Nationaal Sportonderzoek (NSO), 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Veiligheid na halen zwemdiploma

Figuur 6
Mening Nederlandse bevolking (16-80 jaar) over zwemveiligheid
(in procenten, n=1.506)

Bron: Nationaal Sportonderzoek (NSO), 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Zonder begeleiding naar een zwembad

Het merendeel van de Nederlandse bevolking vindt dat een kind tot 12 jaar na het halen van een A-zwemdiploma zonder begeleiding naar een zwembad kan (24%, figuur 6). Wanneer een kind zwemdiploma A, B en C heeft, vindt meer dan de helft van de Nederlanders dat dit kan (58%).

Zwemvaardigheden onderhouden

Meer dan de helft van de Nederlanders vindt dat je zwemmen nooit verleert na het halen van een zwemdiploma (61%). Maar uit onderzoek blijkt dat je zwemvaardigheid kan afnemen als je niet regelmatig blijft zwemmen (Van der Weijden, 2019). 80 procent van de bevolking vindt ook dat je je zwemvaardigheden onderhoudt door regelmatig te zwemmen.

Zwemmen en zwemveiligheid

Verantwoordelijkheid zwemdiplomabezit

Verantwoordelijkheid zwemdiplomabezit

Ouders

We hebben Nederlanders gevraagd wie ervoor verantwoordelijk is dat kinderen zwemdiploma's halen. Ze geven aan dat deze verantwoordelijkheid het meest moet liggen bij de ouders (figuur 7). In 2019 en 2024 kent de Nederlandse bevolking bij deze vraag iets minder punten toe aan de ouders (resp. 6,2 en 5,9 punten) dan in 2017 (6,8 punten).

Scholen, Rijksoverheid en gemeente

Niet alleen de ouders zijn ervoor verantwoordelijk dat kinderen een zwemdiploma halen, maar ook scholen, de Rijksoverheid en de gemeente.

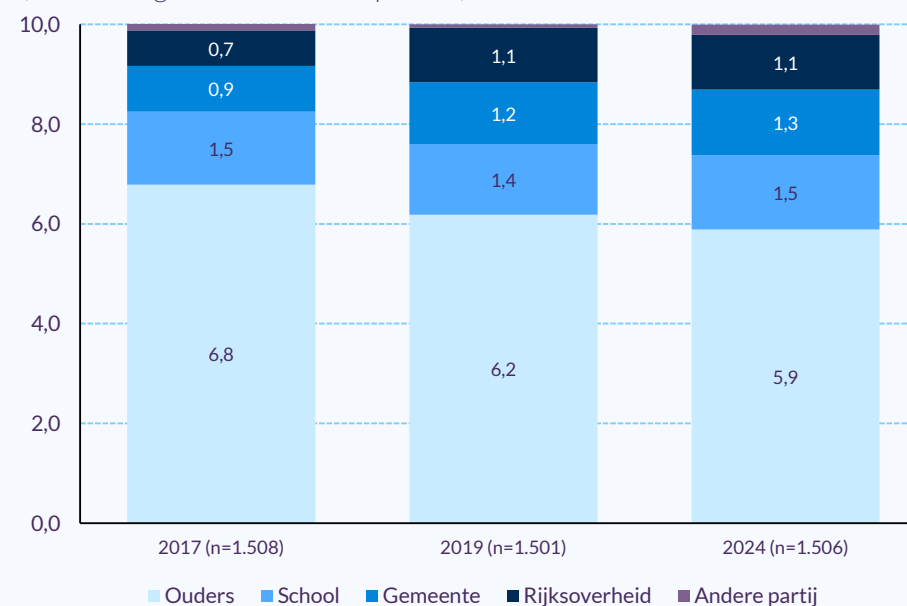
Deze verdeling van verantwoordelijk is de afgelopen jaren licht verschoven. De respondenten in 2024 geven meer verantwoordelijkheid aan de gemeente en Rijksoverheid dan in 2017 (2,4 vs. 1,6 punten).

Wat de rol of verantwoordelijkheid van deze partijen precies moet zijn, hebben we niet gevraagd.

Figuur 7

Wie ervoor verantwoordelijk is dat kinderen een zwemdiploma halen, volgens de Nederlandse bevolking (16-80 jaar)

(in verdeling van maximaal 10 punten)

Bron: Nationaal Sportonderzoek (NSO), 2024. Bewerking: Mulier Instituut.

Zwemmen en zwemveiligheid

Conclusie

Conclusie en aanbevelingen

Minder Nederlanders zwemmen wel eens

De afgelopen jaren zijn minder Nederlanders wel eens gaan zwemmen. In 2024 zwemt slechts de helft van de Nederlandse bevolking wel eens, terwijl dat in 2019 en 2017 nog 70 procent was. Het grootste deel van de zwemmers bezocht hiervoor een openbaar zwembad, meer dan andere zwemlocaties.

Zwembad moet basisvoorziening in gemeente zijn

Het merendeel van de Nederlanders vindt dat een zwembad een basisvoorziening moet zijn in een gemeente. Het openbare zwembad heeft volgens hen vooral een belangrijke functie voor de zwemvaardigheid van kinderen.

B-diploma voldoende om veilig te zwemmen?

Nederlanders zijn onvoldoende bekend met de Nationale Norm Zwemveilig. Ze vinden in grote mate dat een zwemdiploma B al voldoende is om veilig te kunnen zwemmen. Een minderheid vindt dat hiervoor een C-diploma nodig is. Hier is winst te behalen in de bewustwording over het belang van een C-diploma.

Verantwoordelijkheid voor behalen zwemdiploma vooral bij ouders

De verantwoordelijkheid voor dat kinderen een zwemdiploma halen, moet volgens Nederlanders voornamelijk bij de ouders liggen. Maar ook scholen, de Rijksoverheid en de gemeente hebben hiervoor een zekere verantwoordelijkheid.

Welke rol of verantwoordelijkheid dat precies moet zijn, hebben we niet gevraagd. Wellicht wordt bij scholen en gemeenten gedacht aan een verantwoordelijkheid voor schoolzwemmen en bij ouders meer voor de reguliere zwemles. Dit mede als gevolg van de media aandacht voor schoolzwemmen en de moties in de Tweede Kamer over dit onderwerp. Momenteel doen verschillende partijen onderzoek naar aanwezigheid en betekenis van schoolzwemmen en naar mogelijke scenario's voor de herinvoering van schoolzwemmen. De uitkomsten hiervan worden in de loop van 2025 verwacht.

Verantwoording en bronnen

Verantwoording

De cijfers over het zwemgedrag en de meningen over zwemveiligheid voor 2017-2024 komen uit het Nationaal Sportonderzoek (NSO) van het Mulier Instituut. Die vragenlijst hebben we uitgezet onder een representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking van 16 tot 80 jaar. In 2024 hebben we aan 1.506 Nederlanders vragen gesteld over zwemmen. In 2019 waren dit er 1.501 en in 2017 1.508.

Bronnen

Hollander, E., & Aarnink, A. (2023). Zwembaden in Nederland. In H. van der Poel, & R. Hoekman (Reds.), *Sportaccommodaties in Nederland 2023* (p. 96-136). Mulier Instituut.

Hollander, E., & Westerbroek, M. (2023). *Zwemlesaanbieders 2022: Kenmerken van zwemles en opinie van zwemlesaanbieders*. Mulier Instituut.

Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) (2019). *Nationaal Plan Zwemveiligheid 2020-2024: veilig opgroeien en meedoen in Nederland waterland*.

Nationale Raad Zwemveiligheid (NRZ) (2023). [*Nationale Norm Zwemveiligheid*](#). Geraadpleegd op 22 november 2024.

Postma, T., & De Martelaer, K. (2019). *Definitie zwemveiligheid*. Nationale Raad Zwemveiligheid.

Van der Weijden, M. (2019). *Retentie van zwemvaardigheden: bij kinderen in bezit van diploma B*. Hogeschool Windesheim.

Contact

Eef Hollander

e.hollander@mulierinstituut.nl